

Rýchlik Bratislava – Žilina. Pracovný deň, podvečer. Vagón s otvoreným priestorom. Až na jedno miesto plne obsadený, po Trnavu dokonca dvaja stoja. Počet sedadiel: 80. Obsadených 79 miest. Jedno miesto z nepochopiteľných príčin voľné. Prebehnem pohľadom a zbadám samých „pripojených ľudí“. Nedá mi to, chcem mať v tom jasno, či sa náhodou nefilmuje nejaká reklama alebo film. Režisér ani kamery nikde. Iba tie na prístrojoch. Prejdem sa po vagóne a v tichosti rátam, vlastne ani nie je čo, lebo ako rátam, tak rátam – 77 ľudí je „pripojených“, jeden aj stojaci. Inak nazvané: žijú, lebo vedia; sú online. Štyria, vrátane mňa, ignoranti, buď spia, alebo nechcú. Výhodou je ticho vo vagóne, veď každý je skoro presne podľa plánu inde, než má byť. Hlavne nie so sebou a v prítomnosti.

Pomaly začínam veriť, že „mimo“ je ten, kto je v skutočnosti „tu“. Aj keď som vlastne s tebou, píšem si s iným. Obsah piesne Simy Martausovej „Ajfóny, smartfóny, muflóny“ sa naplnil do posledného slova. Nevzdávam to, hovorím si, iste je to len otázka konkrétneho vlaku. Spýtam sa pacientov alebo ich len budem viac pozorovať. „Bizarniem“ vo svete.

Do ambulancie prišli noví pacienti – manželia, ktorí obaja vraj trpia a chcú pomoc. V ich ušiach slúchadlá s mikrofónom, ktoré pravidelne blikajú. Namietam: „veď vám chcem pomôcť“, dokonca prosím: „vypočujem si vás... dajte si teda, prosím, von z uší ten prístroj, lebo buď nebudete počuť vy mňa alebo ja vás“. „To nemôžeme“, odvetí manžel, „my s tým aj spíme, chápate, sme stále spojení, robíme pre špedičnú firmu... kamión nesmie ísť z Nemecka naprázdno“. A naozaj – zo slúchadiel o malú chvíľu vyrážajú najprv slabiky, potom aj slová, už ich počujem aj ja. Mám pocit, že som objavil hviezdu, ale aj, že ma ten objav súčasne popálil. „Osnabrück... 274... naložiť... potom Hamburg... 56 áčko... ľahaj ho na Kolín... dvojka, počuješ ma?“ Manželia odpovedajú väčšinou dispečingu, medzi slovami aj mne, potom zase dispečingu a uši len blikajú a blikajú. Dodnes som sa poriadne nezodvedel, čo odo mňa chceli. Boli tak silno pripojení, že aj naraz vstali

a podakovali, lebo musia telefonovať, ešte sa raz zastavia a pomôžem im, veď som tu od toho...

Permanentné spojenie s „neexistujúcnom“ nás oberá o čas. „Nie som ja už od toho závislý?“, opýtal sa ma s humorom pacient, čo robí v Arábii servis na vysokých vežiach. Ten jediný nebol. Pár hodín mu síce tí zdola diktovali, čo a ako natrieť, ale keď mu „padla“, sníval odpojený o zasnežených končiaroch Veľkej Studenej doliny, veď bol srdcom horolezec. Mal len tú smolu, že sa nebál výšok a musel si zarobiť.

A tak sa pýtam rovnakého počtu pacientov, ako bolo tých ľudí vo vagóne: „Ak by ste cestovali na koniec sveta, z čoho by ste mali najväčšiu hrôzu, keby ste cestou stratili?“ „No... mobil... to by som bol nahratý... iPad... iPhone... a nabíjačku...“ Z 80 pacientov vo veku 17 až 35 rokov si ani jeden deň bez sociálnej siete nedokáže predstaviť 68 ľudí – hľa, môj aprílový prieskum.

To, čo by sa kedysi hodnotilo ako psychotické monologizovanie, je dnes reč smartfónu v uchu a odpoveď na ňu. Čo bolo infantilné správanie, je dnes v akomkoľvek veku komunikácia na sociálnej sieti: „len nech mi niekto ohodnotí môj úsmev a tričko z Dubaja... aspoň niekto, prosím... jéjé... píš mi, že to bola super fotka... mám aj srdiečka...“ Cudzí, ale aj tí sú dobrí... A tak sa ani načudujem, keď mi kolegyňa povie, že skutočne duševne chorého v ambulancii už dávno nevidela, teraz sú to samé kriky-zvady, kto bol skôr a kto má aký dôchodok... Spoločnosť sa vraj psychopatizuje a nedozrieva.

Keď sa pýtali sopranistky Anny Netrebko, čo robí počas svojich dlhých letov po svete, očakávali, aké filmy pozerá, akú hudbu počúva, s kým je „spojená“. Jemne s úsmevom potriasla hlavou: „Dúmajú o žízni.“ (Premýšľam o živote.) Táto veličina sa už nenosí. Byť sám so sebou, v tichu, bez šumu, bez hudby, televízora, pozadia, niekoľko hodín, niekoľko dní, uvidieť, čo bude, čakať, nechať sa prekvapiť sebou aj zo seba, nevedieť, kde skončím, poznávať sa – je podľa mňa najslobodnejší súzvuk. Nik ho však nepočuje, keď mu ho navrhнем. Robím to dookola, keď je už najhoršie; ponúkam pacientom ticho so sebou, ale nik to neznesie, každý zuteká, už v imagináciách ujde do hluku a neprestávajúceho „pripojenia“. Ako môže byť zdravý?

A tak sa možno raz bude prepisovať psychopatológia a jadrové symptómy už budú „šupovými“. A vznikne blud pripojenia. Alebo možno aj nepripojenia, podľa toho, koho bude viac.

MUDr. Eduard Višňovský